

АУДИТ ПОСЛУГ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС: АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

© 2015 МІНЯЙЛО В. П.

УДК 657.073.5

Міняйло В. П. Аудит послуг зовнішньоекономічної діяльності України з країнами ЄС: аналітичний аспект

Метою статті є узагальнення практичних аспектів митного аудиту експорту-імпорту послуг в Україні з країнами ЄС. Митний аудит – одна з форм митної діяльності, що спрямована на реалізацію митної політики держави й забезпечує її митні інтереси. Розглянуто класифікацію зовнішньоекономічних послуг, які можуть надаватись як резидентами, так і нерезидентами України. Проаналізовано зовнішню торгівлю послугами України з країнами Європейського Союзу. Досліджено діяльність структурних підрозділів Державної фіскальної служби України. Наведено структуру Департаменту податкового та митного аудиту ДФС. Надано динаміку суми донарахованих грошових зобов'язань, яка підлягає погашенню за наслідками перевірок Департаментом податкового та митного аудиту. До недоліків митного контролю можна віднести: наявність розбіжностей при співставленні даних митної статистики України з країнами-партнерами; недоліки у фінансово-правових аспектах здійснення митного контролю; координування проведення планових і позапланових перевірок.

Ключові слова: державний аудит, митний контроль (аудит), зовнішньоекономічна діяльність, імпорт, експорт, послуги.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 10.

Міняйло Вікторія Петрівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансового аналізу і контролю, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: vikrak@yandex.ru

УДК 657.073.5

UDC 657.073.5

Міняйло В. П. Аудит услуг внешнеэкономической деятельности Украины со странами ЕС: аналитический аспект

Целью статьи является обобщение практических аспектов таможенного аудита экспорта-импорта услуг в Украине со странами ЕС. Таможенный аудит – одна из форм таможенной деятельности, направленной на реализацию таможенной политики государства и обеспечения ее таможенные интересы. Рассмотрена классификация внешнеэкономических услуг, которые могут предоставляться как резидентами, так и нерезидентами Украины. Проанализирована внешняя торговля услугами Украины со странами Европейского Союза. Исследована деятельность структурных подразделений Государственной фискальной службы Украины. Приведена структура Департамента налогового и таможенного аудита ДФС. Представлена динамика суммы доначисленных денежных обязательств, которая подлежит погашению по результатам проверок Департаментом налогового и таможенного аудита. К недостаткам таможенного контроля отнесены: наличие расхождений при сопоставлении данных таможенной статистики Украины со странами-партнерами; недостатки в финансово-правовых аспектах осуществления таможенного контроля; координации проведения плановых и внеплановых проверок.

Ключевые слова: государственный аудит, таможенный аудит, внешнеэкономическая деятельность, импорт, экспорт, услуги.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Міняйло Вікторія Петрівна – кандидат економічних наук, старший преподаватель кафедры финансового анализа и контроля, Киевский национальный торговельно-экономический университет (ул. Кіото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: vikrak@yandex.ru

Miniailo V. P. Audit of Services in the Foreign Economic Activity between Ukraine and the EU Member States: the Analytical Aspect

The article is concerned with generalization of practical aspects of customs audit of export and import of services between Ukraine and the EU Member States. Customs audit is one of the forms of customs activities aimed at implementing the customs policy of the State in order to make provision of its customs interests. A classification of foreign trade services which may be available to both residents and non-residents of Ukraine has been considered. Foreign trade with services between Ukraine and the European Union Member States has been analyzed. The activities of the structural units of the State fiscal service of Ukraine has been examined. The structure of the Department of tax and customs audit of the State fiscal service has been provided. Dynamics of the amount of additionally calculated monetary obligations, which is repayable on the results of inspections by the Department of tax and customs audit, is presented. The disadvantages of customs control include: inconsistencies when comparing the data of customs statistics of Ukraine with the partner countries; shortcomings in the financial-legal aspects of implementing the customs control; coordination of both scheduled and unscheduled inspections.

Key words: public audit, customs audit, foreign economic activity, import, export, services.

Pic.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 10.

Miniailo Viktoriia P. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Financial Analysis and Control, Kyiv National University of Trade and Economy (vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: vikrak@yandex.ru

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки зростає значення митного режиму як різновиду адміністративно-правового інституту для розвитку міжнародної торговельної політики держави. Налагоджені економіко-правові відносини та ефективний механізм митного контролю значно впливають на темпи економічного зростання, налагодження партнерських зв'язків між суб'єктами міжнародного ринку та договірних відносин між ними, а також спрощує та прискорює процес проходження митних процедур.

Економічна інтернаціоналізація та розвиток торговельних відносин між Україною і країнами з розвине-

ною та трансформаційною економікою передбачає розвиток конкуренції та формування стійких міжнародних зв'язків у виробничо-торгівельній діяльності за міжнародними договорами, що актуалізує зазначені питання.

Питання організації та вдосконалення митного аудиту досліджували: Маловичко А. [4], Пашко П. [8], Сагарьова Д. [9] та інші. Автори відзначають функції митного аудиту, методи спрощення митних процедур щодо переміщення товарів, проте в дослідженнях недостатню увагу приділяють аудиту експорту-імпорту послуг.

Метою статті є узагальнення практичних аспектів митного контролю (аудиту) експорту-імпорту послуг в Україні з країнами ЄС.

Відповідно до ст. 4 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2] діяльність з надання українським суб'єктам господарювання послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності є од-

ним з видів ЗЕД. До таких послуг належать: виробничі, транспортно-експедиційні, страхові, консультаційні, маркетингові, експортні, управлінські, облікові, аудиторські, юридичні та інші (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація зовнішньоекономічних послуг в Україні

Назва послуги	Опис послуги
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	Обробка, складання, маркування й упаковка, що здійснюються підприємствами, які не є власниками товарів
Послуги з ремонту та технічного обслуговування	Роботи з технічного обслуговування і ремонту, здійснювані резидентами стосовно товарів, що перебувають у власності нерезидентів (і навпаки)
Транспортні послуги	Процес перевезення людей та предметів із одного місця в інше, а також суміжні супутні та допоміжні послуги та здавання в оренду (фрахт) транспортних засобів з екіпажем
Послуги, пов'язані з подорожами	Товари і послуги, придбані в країні відвідування нерезидентами цієї країни для власного споживання або подальшої передачі третій особі
Послуги з будівництва	Створення, відновлення, ремонт, продовження терміну експлуатації капітальних активів або управління такими капітальними активами у вигляді будівель, інженерно-технічного благоустрою земельних ділянок та інших будівельних об'єктів, таких як дороги, мости та греблі
Послуги зі страхування	Здійснення страховими компаніями-резидентами різних видів страхування для нерезидентів і навпаки
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	Послуги, які звичайно надаються банками та іншими фінансовими посередниками і допоміжними організаціями, послуги з управління фінансовими активами, послуги фінансового моніторингу, фінансові послуги крокової доступності, послуги оготівкування, послуги переуступки ризиків, послуги при здійсненні злиттів і поглинань, послуги кредитного рейтингу, послуги фондових бірж та послуги довірчого управління
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	Продукти інтелектуальної власності, які включають: збори за використання прав власності, наприклад патентів, товарних знаків, авторських прав, промислових процесів та конструкторських розробок, торгових секретів і франшиз, права на які виникають у результаті наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок, а також у результаті маркетингу; платежі за ліцензії на відтворення та/або розповсюдження інтелектуальної власності, втіленої у вироблених оригіналах чи прототипах, таких як авторські права на книги та рукописи, комп'ютерне програмне забезпечення, кінематографічні твори та звукові записи, а також пов'язані з ними права
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	Визначаються з точки зору характеру послуги, а не методу доставки. Включаються тільки суми, що підлягають сплаті за передачі
Ділові послуги	Послуги у сфері наукових досліджень і розробок, професійні послуги та послуги консультування з питань управління та технічні послуги, пов'язані з торгівлею, інші ділові послуги
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	Послуги приватним особам і послуги у сфері культури та відпочинку
Державні та урядові послуги	Послуги, одержані або надані анклавними, такими як посольства і військові бази; послуги, надані або придбані у приймаючій країні дипломатами, співробітниками консульств і персоналом військових баз, що знаходяться за кордоном, і їх утриманнями; послуги, одержані або надані урядами, що не віднесені до інших категорій послуг

Джерело: систематизовано на основі Наказу Державної служби статистики України «Про затвердження Класифікації зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП)» від 27 лютого 2013 року.

Питома вага експорту послуг країнам ЄС у 2014 р. складала 34,6%, імпорту – 49,4% (у 2013 р. відповідно 29,5% та 56%).

Проаналізувавши зовнішню торгівлю України послугами з країнами ЄС протягом 2012–2014 років (за даними Держстату України), було встановлено, що серед країн ЄС найбільші обсяги експорту послуг надавалися Німеччині – 16,9% від загального обсягу експорту послуг країнам ЄС (транспортні, з переробки матеріальних ресурсів, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, ділові), Великій Британії – 16,5% (транспортні послуги, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, ділові), Кіпру – 11,6% (транспортні, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, ділові), що видно з *табл. 2*.

Найбільші обсяги експорту країнам ЄС припадали на транспортні послуги – 45,9% від загального обсягу експорту послуг до країн ЄС (повітряний – 32,2% від загального обсягу цих послуг, залізничний – 22,4%, автомобільний – 18,3% і морський – 16,6%), у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні – 17% (комп'ютерні – 71,2%, телекомунікаційні – 19,5%), з переробки матеріальних ресурсів – 15,5% (для переробки товарів з метою реалізації за кордоном – 98,8%) та ділові – 12,5% (професійні та консалтингові – 59,2%, наукові та технічні послуги – 11,4%) [10].

Одним з основних напрямів, що дозволять розширити обсяги зовнішньоекономічної діяльності України у сфері імпорту-експорту послуг, є довіра країн-учасників, які беруть участь у таких операціях, до вітчизняної системи митних процедур. Тому вкрай важливо проводити ефективну митну політику, яка б створювала максималь-

Таблиця 2

Зовнішня торгівля України послугами з країнами ЄС за 2012–2014 рр. (млн дол. США)

Країна	Рік						Відхилення			
	2012		2013		2014		2014 р. від 2013 р.		2014 р. від 2012 р.	
	Екс.	Імп.	Екс.	Імп.	Екс.	Імп.	Екс.	Імп.	Екс.	Імп.
Австрія	196,5	218	220,5	208,8	196,5	157,6	-24	-51,2	0	-60,4
Бельгія	302	84,2	327,2	82,3	73,1	56,4	-254,1	-25,9	-228,9	-27,8
Болгарія	44,4	19,6	47	18,5	39,1	21,4	-7,9	2,9	-5,3	1,8
Великобританія	742,4	705,2	784,3	1062	641,4	686,2	-142,9	-376	-101	-19
Греція	75,7	34,4	64,1	48,1	56,8	42,3	-7,3	-5,8	-18,9	7,9
Данія	127,3	47,9	149	33,5	132,4	27,8	-16,6	-5,7	5,1	-20,1
Естонія	195,9	47,1	51,8	36,3	100,7	31,7	48,9	-4,6	-95,2	-15,4
Ірландія	64,8	32,5	75,2	35,2	48	28,4	-27,2	-6,8	-16,8	-4,1
Іспанія	68,2	29,4	39,3	33,4	36,8	26,1	-2,5	-7,3	-31,4	-3,3
Італія	137,8	44,3	149,3	58,3	143,3	44,4	-6	-13,9	5,5	0,1
Кіпр	452,2	916,6	430,4	1037	451,5	488,7	21,1	-548,3	-0,7	-427,9
Латвія	57	41,2	68,4	61,6	150,6	85,3	82,2	23,7	93,6	44,1
Литва	31,5	31,7	37,4	33,2	44,5	26,7	7,1	-6,5	13	-5
Люксембург	6,2	9,3	14,6	8,4	6,3	8,6	-8,3	0,2	0,1	-0,7
Мальта	89,8	2,2	94,3	3,5	106,8	88,7	12,5	85,2	17	86,5
Нідерланди	137,2	153,1	146,7	202	282	127,2	135,3	-74,8	144,8	-25,9
Німеччина	463,9	525,9	691,6	625,7	643,3	484,2	-48,3	-141,5	179,4	-41,7
Польща	141,8	175,8	219,6	168,9	199,7	144,9	-19,9	-24	57,9	-30,9
Португалія	11,7	41,4	8,7	20,7	7	11,5	-1,7	-9,2	-4,7	-29,9
Румунія	30,5	10,2	53,2	11,6	50,1	18,4	-3,1	6,8	19,6	8,2
Словаччина	38,2	27,6	50,3	30,9	40,9	45,6	-9,4	14,7	2,7	18
Словенія	22,8	6,7	34,8	6,5	28,5	5	-6,3	-1,5	5,7	-1,7
Угорщина	77,1	108	183,5	88	98,3	64,9	-85,2	-23,1	21,2	-43,1
Фінляндія	59,5	45,3	46,1	40,9	36	27,4	-10,1	-13,5	-23,5	-17,9
Франція	140,2	151,7	139,6	160,9	124,4	116,3	-15,2	-44,6	-15,8	-35,4
Хорватія	-	-	4	8,9	3,1	3,8	-0,9	-5,1	3,1	3,8
Чехія	56,2	52,4	77,2	58,5	75,9	41,4	-1,3	-17,1	19,7	-11
Швеція	70,5	137,2	88,9	68,4	71,8	34,8	-17,1	-33,6	1,3	-102,4
Усього	3841	3699	4297	4253	3889	2946	-408,1	-1306,8	47,7	-753,1

но сприятливе середовище для учасників зовнішньоекономічної діяльності з метою активізації здійснення ними експортно-імпорتنих операцій. Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року від 6 серпня 2014 р. № 385 визначено цілі регіональної політики у сфері підтримки залучення інвестицій, у тому числі прямих іноземних інвестицій. Однією з них є спрощення митних процедур шляхом впровадження системи митного контролю, заснованої на результатах аналізу ризиків та митного пост-аудиту та скорочення кількості документів, що подаються до митного оформлення [1].

Митний аудит – одна з форм митної діяльності, що спрямована на реалізацію митної політики держави й забезпечує її митні інтереси. Митний аудит є різновидом державного контролю, тому це поняття синтезує як загальні ознаки контрольної діяльності державних органів, так і специфічні, притаманні митним процедурам. А система митного контролю містить у собі контроль на основі методів аудиту [6]. Виходячи з цього, у даній статті ми синтезуємо поняття «митного контролю» і «митного аудиту».

Відповідно до гл. 49 Митного кодексу України [5] нами було класифіковано форми здійснення митного контролю на документальні та фактичні прийоми. Документальні прийоми пов'язані з нормативною, зустрічною, арифметичною, формальною перевітками і включають:

- ✦ перевірку документів та відомостей, які надаються під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- ✦ облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;
- ✦ проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;
- ✦ направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів.

До фактичних прийомів митного контролю відносимо: інвентаризацію, контрольний замір робіт, огляд, опитування, різного роду експертизи. Дані прийоми включають:

- ✦ огляд (огляд і переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд і переогляд ручної поклажі та багажу, особистий огляд громадян);
- ✦ усне опитування громадян і посадових осіб підприємств;
- ✦ огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю.

Стан здійснення митного аудиторського контролю (у тому числі як складової системи управління ризиковими ситуаціями) є одним із показників рівня забезпечення митної безпеки держави [8]. У межах митного контролю реалізується система нормативно-правових, обліково-інформаційних, організаційно-кадрових відносин. Суб'єктом митного контролю (аудиту) в Україні є Державна фіскальна служба, яка налічує у своїй структурі 28 департаментів та управлінь, які здійснюють роботу у сфері реалізації державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства. Департаменти, які безпосередньо здійснюють контроль за дотриманням митного законодавства суб'єктами господарювання у частині своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів після випуску товарів у вільний обіг шляхом організації та проведення контрольно-перевірочних заходів, наведено на *рис. 1*.

Основними завданнями вищезазначених департаментів є: протидія митним правопорушенням; проведення планових і позапланових перевірок дотримання митних процедур; проведення документальних перевірок у частині дотримання митних формальностей; перевірка обліку товарів, послуг, що переміщуються через державний кордон; аналіз, виявлення та оцінка ризиків, пов'язаних з недотриманням вимог законодавства України з питань державної митної справи; взаємодія з державними органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України.

Протягом 2014 р. Департаментом податкового та митного аудиту (*рис. 2*) було проведено 33613 перевірок, у тому числі планових – 5104 (15,18%), позапланових – 28509 (84,82%). За результатами перевірок сума донарахованих грошових зобов'язань, яка підлягає погашенню, становить 7963,8 млн грн, у тому числі за плановими перевітками – 3 522 млн грн (44,22%), за позаплановими – 4441,8 млн грн (55,78%) [7]. Як бачимо, питома вага позапланових перевірок значно перевищує планові перевірки як у кількісному, так і в якісному вигляді (*рис. 3*). Це вказує на ефективність раптового контролю, який проводиться за наявності відповідних обставин, зокрема: виявлено факти порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства з питань митної справи; порушення строків подачі митної декларації; суб'єкт господарювання подав заперечення до акта перевірки тощо.

Зовнішньоекономічні відносини з приводу експорту-імпорту послуг мають міждержавний характер, що актуалізує процес обміну інформацією з митними органами країн-партнерів задля перевірки повноти, законності здійснення зовнішньоекономічних операцій. Так, за результатами співпраці та обміну інформацією з митними органами іноземних держав протягом I півріччя 2014 р. митницями заведено 332 справи про порушення митних правил на суму 100,4 млн грн. Із загальної кількості справ, заведених за результатами співпраці з іноземними митними органами, майже 82% митних правопорушень були виявлені в ході обміну інформацією з

Рис. 1. Структура управління системою митного аудиту в Україні

Рис.2. Структура Департаменту податкового та митного аудиту ДФС

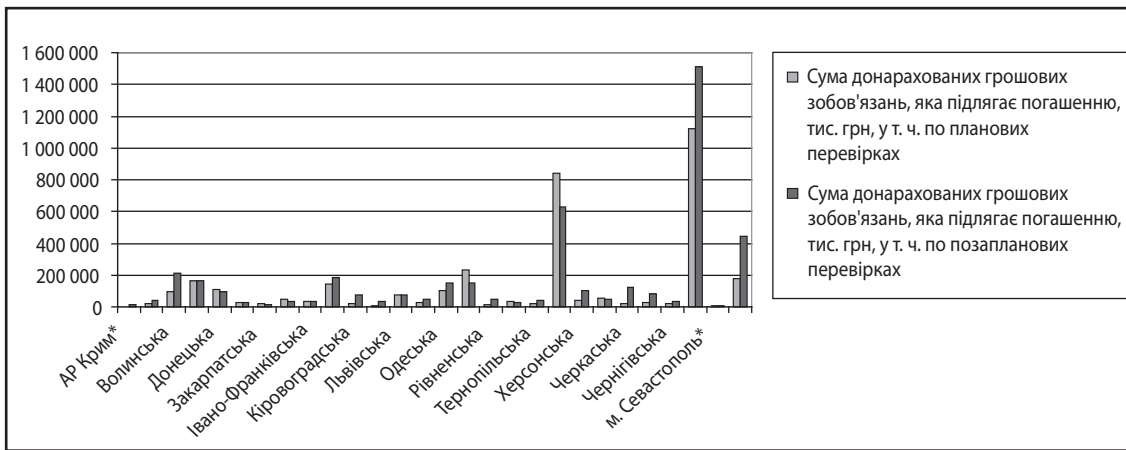

Рис. 3. Сума донарахованих грошових зобов'язань, яка підлягає погашенню за наслідками перевірок Департаментом податкового та митного аудиту за 2014 р.

митними адміністраціями держав – членів ЄС. Вартість предметів правопорушення у цих справах сягає 60,5 млн грн, або 60,3% [3].

Незважаючи на ефективність та дієвість митного контролю, дана сфера державного нагляду має ряд питань, які потребують нагального вирішення. *По-перше*, варто законодавчо узгодити понятійний апарат при визначенні категорій «митний контроль» та «митний аудит». Наразі ці форми державного контролю мають взаємозамінний характер, що суперечить етимологічному підходу щодо визначення сутності цих різних за значенням понять. *По-друге*, необхідно зменшити тиск фіскальних органів на об'єкти митного контролю в частині стягнення митних платежів, разом з цим зосередити увагу на співпраці із суб'єктами господарювання, що, у свою чергу, буде сприяти розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни. *По-третє*, за даними аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності у сфері послуг, відзначено тенденції до зменшення навантаження на митні органи, проте даний факт не означає зменшення митних ризиків, що потребує коригування підходів до проведення митного оформлення та контрольних процедур. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Інформація про життя заходів щодо боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями у січні – червні 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stasumy.gov.ua/diyalnist-/borotba-z-ekonomichnoyuzlochinnisty-ta/informatsiya-pro-vjittya-zahodiv-schodobo/155801.html>
4. Маловичко А. Експорт транспортних послуг у міжнародній зовнішній торгівлі // А. Маловичко // Економічний аналіз. – 2011. – Випуск 8, Ч. 1. – С. 125–128.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/paran316#n316>

6. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) від 18.05.1973 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_643

7. Основні показники контрольної-перевірочної роботи Департаменту податкового та митного аудиту за січень – грудень 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/>

8. Пашко П. Митний аудиторський контроль / П. Пашко // Вісник КНТЕУ. – 2012. – № 5. – С. 89–101.

9. Сагарьова Д. Вдосконалення постмитного контролю за правильністю визначення митної вартості / Д. Сагарьова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economics.opi.ua/files/archive/2014/No6/211-216.pdf>

10. Статистичний збірник «Співробітництво між Україною та країнами ЄС» у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm

REFERENCES

- “Informatsiia pro vzhytta zakhodiv shchodo borotby z kontrabandoiu ta mytnymy pravoporushenniamy u sichni - chervni 2014 roku” [Information on measures to combat smuggling and customs offenses in January - June 2014]. <http://stasumy.gov.ua/diyalnist-/borotba-z-ekonomichnoyuzlochinnisty-ta/informatsiya-pro-vjittya-zahodiv-schodobo/155801.html>
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/paran316#n316>
- Malovychko, A. “Eksport transportnykh posluh u mizhnarodnii zovnishnii torhivli” [Exports of transport services in the international foreign trade]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 1, no. 8 (2011): 125-128.
- “Mizhnarodna konventsiiia pro sproshchennia i harmonizatsiiu mytnykh protsedur (Kiotska konventsiiia) vid 18.05.1973 r.” [International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Kyoto Convention) on 05/18/1973]. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_643
- “Osnovni pokaznyky kontrolno-perevirochnoi roboty Departamentu podatkovoho ta mytnoho audytu za sichen - hruden 2014 roku” [Key indicators Control and Inspection Department of tax and customs audit for January - December 2014]. <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/>
- Pashko, P. “Mytnyi audytorskyi kontrol” [Customs Audit]. *Visnyk KNTEU*, no. 5 (2012): 89-101.

Saharyova, D. "Vdoskonalennia postmytnoho kontroliu za pravyl'nistiu vyznachennia mytnoi vartosti". [Improving postmytno control over the correctness of determining the customs value]. <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No6/211-216.pdf>

"Statystychnyi zbirnyk «Spirobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta krainamy YeS» u 2014 rotsi" [Statistical publication "Cooperation between Ukraine and the EU" in 2014]. http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm

УДК 332.145

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

© 2015 ЯРОШЕНКО І. В., СЕМИГУЛІНА І. Б.

УДК 332.145

Ярошенко І. В., Семигуліна І. Б. Аналіз існуючих систем прогнозування соціально-економічного розвитку у світі та в Україні

Прогнозування, планування і програмування є важливими етапами в здійсненні державних функцій управління і регулювання соціально-економічних процесів як усередині окремих країн, так і при розробці глобальних прогнозів і проектів міжнародних програм розвитку. Процес інтеграції української економіки у світову економічну систему та бажання приєднатися до європейського співтовариства є перспективним стимулом для розвитку сучасної системи прогнозування соціально-економічного розвитку територій та дієвим інструментом реалізації державної політики в національній економіці. При цьому, практичний досвід України в прогнозуванні соціально-економічного розвитку є лише первинним і недосконалим. Тому доцільними й актуальними є розробка та впровадження методології системного прогнозування соціально-економічного розвитку, яка б забезпечила взаємозв'язок усіх сфер життєдіяльності суспільства між собою і в часі з метою ефективного управління сталим розвитком країни та її регіонів. Нагальною потребою є створення методології побудови не тільки середньо- і довгострокових, а й оперативних і короткострокових прогнозів, які дозволять своєчасно розробляти й здійснювати випереджаючі заходи реагування на ситуацію.

Ключові слова: прогнозування, соціально-економічний розвиток, тенденції розвитку, державне управління, планування, прогнозування розвитку територій.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 19.

Ярошенко Ігор Васильович – кандидат економічних наук, завідувач відділу проблем розвитку регіональної економіки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)
E-mail: iyaroshenko@i.ua

Семигуліна Ірина Борисівна – молодший науковий співробітник відділу проблем розвитку регіональної економіки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

УДК 332.145

UDC 332.145

Ярошенко И. В., Семигулина И. Б. Анализ существующих систем прогнозирования социально-экономического развития в мире и в Украине

Yaroshenko I. V., Semigulina I. B. Analysis of the Existing Systems of Forecasting Socio-Economic Development in the World and in Ukraine

Прогнозирование, планирование и программирование являются важными этапами в осуществлении государственных функций управления и регулирования социально-экономических процессов как внутри отдельных стран, так и при разработке глобальных прогнозов и проектов международных программ развития. Процесс интеграции украинской экономики в мировую экономическую систему и желание присоединиться к европейскому сообществу является перспективным стимулом для развития современной системы прогнозирования социально-экономического развития территорий и действенным инструментом реализации государственной политики в национальной экономике. При этом, практический опыт Украины в прогнозировании социально-экономического развития – первичен и несовершенен. Поэтому целесообразными и актуальными являются разработка и внедрение методологии системного прогнозирования социально-экономического развития, которая бы обеспечила взаимосвязь всех сфер жизнедеятельности общества между собой и во времени с целью эффективного управления устойчивым развитием страны и ее регионов. Насущной потребностью является создание методологии построения не только средне- и долгосрочных, а также оперативных и краткосрочных прогнозов, которые позволят своевременно разрабатывать и осуществлять опережающие мероприятия реагирования на ситуацию.

Forecasting, planning and programming are important steps in the implementation of public functions of control and regulation of socio-economic processes, both within individual countries and at the development of global forecasts and projects for international development programs. The process of integration of the Ukrainian economy into the world economic system and desire to join the European Community is a promising stimulus for the development of a contemporary system of forecasting the socio-economic development of territories and an effective tool for the implementation of State policy in the national economy. In this context, practical experience of Ukraine in the forecasting socio-economic development remains both primary and imperfect. Therefore, development and implementation of methodology for system forecasting of socio-economic development, which would ensure the interconnection of all spheres of social life, including in terms of time, to manage the sustainable development of country and its regions, are appropriate and relevant. A pressing need is to create a methodology for creating not only medium-and long-term, but also operational and short-term forecasts, which will provide for timely formulated and implemented proactive measures of respond to certain situation.

Ключевые слова: прогнозирование, социально-экономическое развитие, тенденции развития, государственное управление, планирование, прогнозирование развития территорий.

Key words: forecasting, socio-economic development, development trends, State governance, planning, forecasting the development of territories.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 19.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 19.

Ярошенко Игорь Васильевич – кандидат экономических наук, заведующий отделом проблем развития региональной экономики, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)
E-mail: iyaroshenko@i.ua

Yaroshenko Igor V. – Candidate of Sciences (Economics), Head of Department of Regional Economic Problems, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)
E-mail: iyaroshenko@i.ua

Семигулина Ирина Борисовна – младший научный сотрудник отдела проблем развития региональной экономики, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)

Semigulina Irina B. – Junior Researcher, Department of Regional Economic Problems, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)